

**Unios notatserie
nr. 4/2015**

Tryggedrøftingene 2015

Erik Orskaug, sjeføkonom i Unio

27. mai 2015

Innhold	Side
Krav og tilbud i trygdedrøftingene 2015.....	3
Nærmere om resultatet av trygdedrøftingene 2015.....	6
Nye avtaler med drøftingsrett.....	7
"Særlige forhold".....	8
Hvordan reguleres grunnbeløp, alderspensjon og minstepensjon?.....	8
Vedlegg 1: «Reguleringsforskriften».....	11
Vedlegg 2: Historien om G og utviklingen i pensjonene.....	12
Vedlegg 3: Trygdedrøftingsavtalen.....	14

Unios notatserie på www.Unio.no (utdrag)

- Nr 1 2006 Pensjonsopptjening for studier
- Nr 1 2007 Tjenestedirektivet – en oversikt
- Nr 7 2007 Uføretrykget – en kort presentasjon og noen foreløpige vurderinger
- Nr 1 2008 Unios innspill til Likelønnskommisjonen januar 2008
- Nr 2 2008 AFP-utvalget, en kort presentasjon og noen kritiske merknader
- Nr 4 2008 Skift/turnus og deltid
- Nr 5 2008 Kan ny AFP i privat sektor overføres til offentlig sektor?
- Nr 1 2009 Makt og innflytelse i EU – fagbevegelsens rolle
- Nr 5 2009 Offentlig tjenestepensjon – om meklingsresultatet 2009
- Nr 2 2010 Ny pensjonistbeskatning - kommentarer til regjeringens forslag
- Nr 3 2010 Skattlegging av pensjonsinntekt - Unios høringsvar
- Nr 6 2010 Kombinasjon arbeid og pensjon
- Nr 1 2011 Brutto er best
- Nr 5 2011 Uførepensjon og skatt
- Nr 7 2011 Kunnskapskommunen
- Nr 1 2012 På arbeidsgivers nåde - privat tjenestepensjon
- Nr 2 2012 Er forskning arbeid?
- Nr 5 2012 Hybriden – tjenestepensjon à la carte
- Nr 6 2012 Frontfagsmodellen – modell under press
- Nr 7 2012 Hybriden – Unios høringsvar
- Nr 1 2013 Yngre årskull og offentlig tjenestepensjon
- Nr 4 2013 Unios hovedkrav og forventninger til en ny regjering
- Nr 5 2013 Ny uførepensjon i offentlig tjenestepensjon fra 2015
- Nr 6 2013 Ny uførepensjon i privat tjenestepensjon fra 2015
- Nr 4 2014 Handelsavtaler og handel med tjenester
- Nr 5 2014 Unios kommentarer til Solberg-regjeringens forslag til statsbudsjett for 2015
- Nr 6 2014 Offentlig tjenestepensjon målt mot andre tjenestepensjonsordninger
- Nr 1 2015 Unios innspill til regjeringen Solberg i forkant av 2016-budsjettet
- Nr 2 2015 Realinntektsnedgang for alderspensjonister og minstepensjonister
- Nr 3 2015 Unios kommentarer til Revidert budsjett 2015 og Kommuneproposisjonen 2016
- Nr 4 2015 Trygdedrøftingene 2015

Unios notatserie gir bakgrunn og kommentarer til aktuelle faglige og politiske spørsmål. Her trykker vi også Unios syn i viktige høringsaker og våre innspill i forbindelse med statsbudsjett mv.

27. mai 2015

Trygdedrøftingene 2015

Det var knyttet større spenning til årets trygdedrøftinger enn vanlig etter at reguleringen ble forskriftsfestet fra 2011. Finansminister og Frp-leder Siv Jensen ga på Frp-landsmøtet i begynnelsen av mai arbeids- og pensjonsminister Robert Eriksson marsjordre for å hindre realinntektsnedgang for alderspensjonistene. Lav lønnsvekst gjør at alderspensjonen i år øker mindre enn prisveksten pga. underreguleringen. Partene i trygdedrøftingene fulgte opp med kompensasjons- og sikringskrav. Svaret var derimot et rungende nei fra regjeringen og pensjonsforlikets parter på Stortinget. Ikke nå, kanskje til neste år, men ikke som permanent sikringsmekanisme. Opp som en løve og ned som en skinnfell.

Resultatet er at alderspensjonistene kan vente en realinntektsnedgang på 0,4 pst i år om prisveksten blir 2,1 pst slik regjeringen legger til grunn i Revidert nasjonalbudsjett:

- For å opprettholde realinntekten må en gjennomsnittlig alderspensjon på 300 000 kroner øke med 5 160 kroner per 1. mai (430 kr per mnd). Resultatet blir 3 470 kroner (290 kr per mnd). Forskjellen er 1690 kroner (140 kr per mnd).
- Arbeidsdepartementet presenterer et litt snillere regnestykke. De kompenserer ikke for det som ble gitt for mye i fjorårets regulering (0,2 pst). For en pensjon på 300 000 kroner blir da forskjellen redusert til 774 kroner (65 per mnd). Når de i tillegg regner på en lav pensjon på 230 000 kroner blir tapet under en femtilapp.

Begge regnemåter er «riktige». Unios er lagd på bakgrunn av vårt krav om å opprettholde realinntekten. Departementets er lagd på bakgrunn av en streng tolkning av forskriften dersom det skulle vært gitt en kompensasjon for prisveksten, men ikke noen kompensasjon for etterreguleringen for «for høy» regulering i fjor.

I beregningene er det videre lagt til grunn regjeringens prisvekstanslag i Revidert nasjonalbudsjett på 2,1 pst. for 2015. Dette ligger klart lavere enn TBUs anslag fra slutten av mars på om lag 2½ pst. Høyere prisvekst vil gi større realinntektstap.

Krav og tilbud i trygdedrøftingene 2015

Pensjonistforbundet mf. samt LOP fremmet krav der de gjentok sin prinsipielle motstand mot underreguleringen av alderspensjonene og at dette spørsmålet må tas opp i forbindelse med evalueringen av pensjonsreformen i 2017. De krevde videre kompensasjon for prisveksten i årets trygderegulering.

Unio krevde at alderspensjonene øker så mye at pensjonistene opprettholder realinntekten. Videre krevde Unio at regjeringen skulle foreslå en permanent sikringsmekanisme for regulering av alderspensjonene slik at en unngår at pensjonistene får år med nedgang i realinntekten. LO krevde kun at regjeringen skulle utrede en sikringsmekanisme med sikte på opprettholdelse av alderspensjonistenes kjøpekraft.

Regjeringens tilbud

Regjeringen holdt seg strengt til det nye reguleringsregimet. Resultatet ble derfor nedgang i realinntekt for alderspensjonistene (se nærmere gjennomgang av resultatet lenger bak).

Arbeids- og sosialministeren opplyste videre at regjeringen vil gjennomgå reguleringsprinsippene for pensjoner. Fra protokollen heter det:

«Formålet er å unngå en utvikling over flere pågående år hvor pensjonistene får redusert kjøpekraft, samtidig som lønnsoppgjørene gir økt kjøpekraft til arbeidstakerne. Gjennomgangen skal bygge på følgende:

- *Eventuelle endringer skal ikke svekke bærekraften i pensjonssystemet*
- *Det skal ikke gi noen innebygd garanti mot redusert kjøpekraft i enkeltår*
- *Justeringer for eventuelle avvik mellom forventet og faktisk lønnsvekst de siste to årene opprettholdes*
- *En eventuell endring kan først tre i kraft i 2016. Det skal likevel vurderes om eventuelle endringer skal gjelde fra og med 2016, eller om en i 2016 også skal ta hensyn til eventuell redusert kjøpekraft i 2015.»*

Denne gjennomgangen kan i beste fall resultere i en åpning for at det innenfor dagens reguleringsregime («fratrekk på 0,75 pst») gis mulighet for å kompensere for prisstigningen. Det åpnes ikke for noen sikringsmekanisme slik flere av organisasjonene krevde.

Unios protokolltilførsel

Mens Pensjonistforbundet m.f. samt LOP protesterte ved ikke å skrive under protokollen fra drøftingen, valgt Unio sammen med LO og YS å skrive under. Det ga Unio også mulighet til å få inn en protokolltilførsel både om kompensasjon og sikringsmekanisme:

«Unio beklager at regjeringen ikke vil kompensere pensjonistene slik at de unngår realinntektsnedgang i årets tryggedrøftinger. Med regjeringens anslag for lønns- og prisvekst i Revidert nasjonalbudsjett 2015 vil alderspensjonistene med dette få en realinntektsnedgang i 2015 på 0,4 pst og minstepensjonistene en nedgang på 0,1 pst.

Unio viser videre til at anslaget for årets prisvekst i Revidert nasjonalbudsjett er satt så lavt som 2,1 pst. Det er betydelig lavere enn TBUs anslag på om lag 2½ pst. Blir prisveksten høyere enn regjeringen har lagt til grunn, øker realinntektstapet for pensjonistene.

Unio krever at pensjonistenes realinntektstap i 2015 tas opp på ny i Tryggedrøftingene 2016 med tanke på full kompensasjon. Regjeringens «tilbud» om at den vil vurdere en slik kompensasjon i 2016 er ikke forpliktende nok.

Unio krever at regjeringen foreslår en permanent sikringsmekanisme for reguleringen av alderspensjonene slik at en unngår at pensjonistene får år med nedgang i realinntekt.»

Endret reguleringsprinsipp?

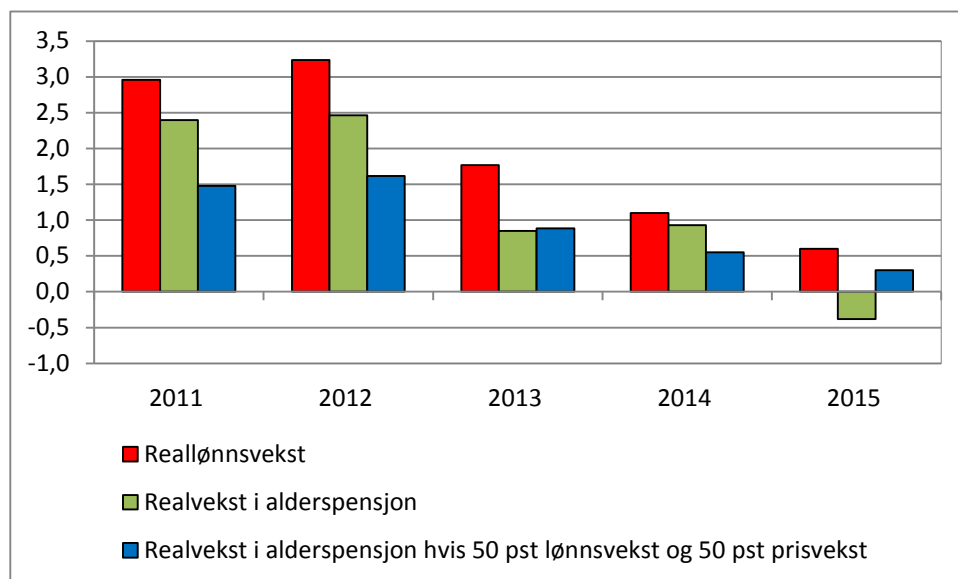
Et annet utfall av den gjennomgangen av reguleringsprinsippene som regjeringen varsler kan være å forlate underreguleringen med «fratrekk på 0,75 pst» og erstatte denne med en regulering som bygger på gjennomsnittet av pris og lønnsvekst. Det vil sikre at alderspensjonistene får halve realinntektsøkningen til lønnstakerne.

En slik regulering vil være bedre enn «fratrekk 0,75 pst» hvis reallønnsveksten er lavere enn 1,5 pst. og omvendt hvis den er høyere. Valg av reguleringsregime avhenger dermed av den langsiktige produktivitetsveksten og om arbeidstakerne klarer å ta ut sin del av denne.

Selv om lønnsveksten kan bli lav noen år, den har allerede vært lav i to år, er det langt fra gitt at vi bør bytte til et gjennomsnitt av pris og lønn. Legger vi til grunn at produktivitetsveksten holder seg over 1,5 prosent og at lønnsoppgjørene raskt kommer tilbake til normalen, vil dagens reguleringsregime være bedre enn gjennomsnitt av pris og lønn. I tillegg vil det være en liten kostnad over tid å supplere dette regimet med en sikringsmekanisme slik organisasjonene krevde i årets tryggedrøftinger.

Spørsmålet om en eventuell endring av reguleringsregimet er drøftet i Unios notatserie nr. 2 2015. Oppdaterte tall for de fem årene fra 2011-2015 viser at regulering med gjennomsnittet av lønns- og prisvekst ville gitt en alderspensjon i 2015 som er 1,4 pst lavere enn med det reguleringsregimet vi har hatt siden 2011. For en alderspensjon som i 2010 var 300 000 kroner, innebærer det at pensjonen i år ville vært 4 300 kroner lavere. Selv med realinntektsnedgang i år, har realveksten i alderspensjonene tidligere i denne perioden vært så sterk at det mer enn utlikner denne forskjellen. Det forklares med den meget høye reallønnsveksten i 2011 og 2012. Figur 1 viser hvordan de forskjellige reguleringsregimene ville slått ut i årene 2011-2015.

Figur 1: Realvekst i lønninger og alderspensjon 2011-2015*

* Det er lagt inn 2,7 pst lønnsvekst og 2,1 pst prisvekst i 2015.

Nærmere om resultatet av trygdedrøftingene 2015

Grunnbeløpet øker med 1 698 kroner til 90 068 kroner fra 1. mai 2015 og ny minstepensjon blir 175 739 kroner. Grunnbeløpet vil ha en årsvekst fra 2014 til 2015 på 2,49 pst, mens minstepensjonene vil øke med 1,99 pst på årsbasis. Dette er klart etter trygdeoppgjøret som ble avsluttet 20. mai. Tallene er utregnet på bakgrunn av reguleringsforskriften og blir først offisielle når regjeringen fremmer en kongelig resolusjon om saken.

Tabell 1: Økning i grunnbeløp, minstepensjon og alderspensjon i 2015

	Økning per 1. mai 2015		G og minstepensjon fra 1. mai 2015	Årsvekst fra 2014 til 2015
Grunnbeløpet	1,92 pst	1 698 kr	90 068 kr	2,49 pst
Minstepensjonen	1,42 pst	2 465 kr	175 739 kr	1,99 pst
Alderspensjonen	1,16 pst			1,72 pst

Grunnbeløpet øker mindre på årsbasis enn antatt lønnsvekst fra 2014 til 2015 fordi det er justert for at reguleringen i 2014 var «for stor». Lønnsveksten i 2014 ble 3,1 pst, ikke 3,3 pst slik det ble lagt til grunn i fjorårets trygdedrøftinger. Det er redegjort for beregningene lenger bak i notatet.

Tabell 1 viser at minstepensjonene bare utvikler seg litt sterkere enn alderspensjonene til tross for at minstepensjonene ikke omfattes av den nye indekseringen, noe alderspensjonene gjør. Dette henger sammen med at minstepensjonene skal justeres for endringen i forholdstallene fra i fjor til i år. For de nærmeste årene fases levealdersjusteringen inn gradvis (ref. lønnsoppgjøret i 2008).

Justering for avvik to år tilbake i tid

Første del av årets trygdeoppgjør var egentlig klart i slutten av mars 2015 da Teknisk beregningsutvalg for inntektsoppgjørene (TBU) la fram sin rapport om grunnlaget for inntektsoppgjørene 2015. Her står det i tabell 1.2 at gjennomsnittlig anslag for årslønnsveksten for alle grupper i 2014 og 2013 var hhv. 3,1 pst og 3,9 pst. Dette ble stadfestet av organisasjonene og staten i forkant av trygdedrøftingene i en protokoll av april 2015.

Forskriften sier så at den lønnsveksten som skal legges til grunn for reguleringen i 2015 først skal justeres for avvik mellom de forutsetninger om lønnsveksten i 2014 og 2013 som ble lagt til grunn i fjorårets trygdedrøftinger og de nye tallene fra TBU i mars 2015.

Lønnsveksten i 2014 ble av TBU i mars 2015 anslått til 3,1 pst. I trygdeoppgjøret i 2015 ble det lagt til grunn en lønnsvekst i 2014 på 3,3 pst (tatt fra Revidert nasjonalbudsjett 2014). Det gir et avvik på 0,2 prosentpoeng som det skal trekkes for i 2015-reguleringen. Dette er en foreløpig korleksjon som kan justeres i 2016-reguleringen fordi reguleringsforskriften legger opp til at lønnsveksten skal korrigeres to år tilbake i tid.

Lønnsveksten i 2013 ble av TBU i mars 2015 anslått til 3,9 pst. I trygdeoppgjøret i 2014 ble det lagt til grunn en lønnsvekst i 2013 (fra TBU mars 2014) på 3,9 pst. M.a.o. ikke noe avvik. Dette er da den endelige stadfestelsen for 2013 (to år tilbake i tid).

Regjeringens anslag for årslønnsveksten i reguleringsåret

Andre del av trygdeoppgjøret er enklere. Her sier forskriften at regjeringens anslag for årslønnsveksten i inneværende år fra Revidert nasjonalbudsjett skal legges til grunn. Revidert nasjonalbudsjett for 2015 ble lagt fram 12. mai.

Anslaget på årslønnsveksten i 2015 er her 2,7 prosent. Dette er stort sett på linje med de lønnsoppgjørene som er gjennomført så langt.

Resten er matematikk (se gjennomgang bak):

- Grunnbeløpet reguleres med regjeringens anslag for årslønnsveksten i 2015 korrigert for avviket for 2014.
- Minstepensjonene reguleres med veksten i grunnbeløpet justert for endringen i forholdstallene fra 2014 til 2015.
- Alderspensjonene økes først med veksten i grunnbeløpet, deretter gjøres det fra dette høyere beløpet et fratrekk på 0,75 prosent.

Ny avtale med drøftingsrett

Reguleringsforskriften fra 11. mai 2012 (se vedlegg) sier at tallgrunnlaget som skal benyttes i reguleringen av grunnbeløpet og alderspensjonene skal drøftes med pensjonistenes-, de funksjonshemmedes- og arbeidstakernes organisasjoner.

Høyre-Frp-regjeringen varslet tidlig at de vil slippe flere landsomfattende pensjonistorganisasjoner til i drøftingene fra 2015. For første gang i år deltok derfor Seniorsaken, Forsvarets seniorforbund og Landslaget for offentlige pensjonister (LOP) i trygdedrøftingene. De øvrige deltakerne er som tidligere Pensjonistforbundet, Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon, Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner og de fire hovedorganisasjonene LO, Unio og YS (Akademikerne møtte ikke i år). I Unios delegasjon deltok i år en representant for Pensjoniststyret i utdanningsforbundet. LOP har tidligere deltatt i Unios delegasjon, men disse har nå fått egen drøftingsrett. Unio og LOP viderefører sin samarbeidsavtale selv om LOP har egen drøftingsrett.

Grunnlaget for organisasjonenes deltakelse i de tidligere trygdeoppgjørene var nedfelt i avtaler med regjeringen som gikk tilbake til 1981. Disse avtalene sa at organisasjonene hadde «drøftingsrett/forhandlingsrett». Med den nye forskriftsregulerte reguleringen forsvinner «forhandlingsretten» og kun «drøftingsretten» står igjen. Etter at de tre nye organisasjonene fikk drøftingsrett ble det undertegnet ny trygdedrøftingsavtale med organisasjonene 28. november 2014 (vedlegg 3).

Mens tidligere oppgjør gikk til Stortinget hvis partene ikke ble enige, har organisasjonene ikke lenger et slikt ris bak speilet. Nå gir lov og forskrift regjeringen myndighet til å fastsette reguleringen i kongelig resolusjon med eller uten organisasjonenes «samtykke». Organisasjonene legger likevel vekt på at «partene» møtes for å drøfte tallgrunnlaget mv.

"Særlige forhold"

Reguleringsforskriften har et punkt som fortsatt kan gi reelle drøftinger, ja kanskje endog forhandlinger. Det åpnes for at «særlige forhold» kan trekkes inn.

Forskriften sier at *"Det skal vurderes om det foreligger særlige forhold som har påvirket lønnsutviklingen for enkeltgrupper, og om effekten av dette skal holdes utenfor ved beregningen av lønnsveksten"*.

I årets trygdedrøftinger ble det ikke trukket inn «særlige forhold». Det er heller ikke grunnlag for å hevde at organisasjonenes krav om kompensasjon for å sikre en regulering av alderspensjonene minst på linje med den anslåtte prisveksten kan tas opp på bakgrunn av dette punktet i forskriften.

Hvordan reguleres grunnbeløp, alderspensjon og minstepensjon?

Regulering av grunnbeløp og pensjoner er fastsatt i *"Forskrift om beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av grunnbeløpet og alderspensjon i folketrygden"* (vedlegg).

Regneeksemplene som brukes følger resultatet av trygdeoppgjøret 2015. Måten å utføre beregningene på er fra tidligere omforent mellom Arbeidsdepartementet og organisasjonene.

Trygdedrøftingene ser kun på hvilken lønnsvekst som skal legges til grunn for reguleringen av grunnbeløpet, minstepensjonene og alderspensjonene.

Selve reguleringen foretas av regjeringen i en kongelig resolusjon.

Regulering av grunnbeløpet

Grunnbeløpet (G) reguleres med lønnsveksten, reguleringen foregår per 1. mai. Det skal korrigeres for avvik to år tilbake i tid. Kjente størrelser før reguleringen er:

Grunnbeløpet

- Gjennomsnittlig G året før: $G_{2014} = 87.328$ kr
- Grunnbeløp per 1. mai året før: $G_{1. mai 2014} = 88.370$ kr

Lønnsveksten i 2014

- TBUs anslag i mars 2015 på lønnsveksten fra 2013 til 2014: 3,1 pst
- Lagt til grunn i trygdeoppgjøret i 2014 (fra RNB 2014): 3,3 pst
- Avvik (a1) som det skal gjøres en foreløpig korreksjon for i år: -0,2 pst

Lønnsveksten i 2013

- TBUs anslag i mars 2015 på lønnsveksten fra 2012 til 2013: 3,9 pst
- Lagt til grunn i trygdeoppgjøret i 2014 (fra TBU mars 2014): 3,9 pst
- Avvik (a2) som det skal gjøres en endelig korreksjon for i år: 0 pst

Resultatet av trygdeoppgjøret blir en etterregulering for at det ble gitt for mye fra 2014 på 0,2 prosentpoeng og en regulering for forventet årslønnsvekst (f) i 2015 på 2,7 prosent (anslag i Revidert nasjonalbudsjett 2015). Samlet årslønnsvekst (SL) som skal ligge til grunn for reguleringen av grunnbeløpet mv. blir da (angitt med to desimaler):

- $SL = [(1 + a_1/100) \times (1 + a_2/100) \times (1 + f/100) - 1] \times 100$
- $SL = [(1 - 0,002) \times (1 + 0,027) - 1] \times 100$
- $SL = [0,998 \times 1,027 - 1] \times 100$
- $SL = 2,49 \text{ pst}$

Gjennomsnittlig G i 2015 blir da:

- $G \text{ 2015} = 87.328 \times 1,0249 = 89.502 \text{ kr}$

Ny G per 1. mai 2015 blir da x i følgende formel:

- $(4/12) \times 88.370 \text{ kr} + (8/12) \times x = 89.502 \text{ kr}$
- $G \text{ 1. mai 2015} = x = 90.068 \text{ kr}$

Økningen i G per 1. mai 2015 blir da i kroner og prosent:

- $90.068 - 88.370 = 1.698 \text{ kroner}$
- $100 \times (90.068/88.370 - 1) = 1,92 \text{ pst}$

Da er trygdedrøftingene «slutt», etter dette tar regjeringen og forskriften over!

Det er økningen i grunnbeløpet i prosent per 1. mai (angitt med to desimaler) som er utgangspunkt for reguleringen av alderspensjoner og minstepensjoner.

Regulering av alderspensjon

Alderspensjon under opptjening reguleres som G. Reguleringen av løpende alderspensjoner reguleres først på samme måte som G, men her skal det etterpå gjøres et fradrag tilsvarende 0,75 pst (indeksering).

Hvis alderspensjonen før oppgjøret er 300.000 kr, skal denne økes med 1,92 pst og deretter skal det trekkes fra 0,75 pst av det nye høyere beløpet. Ny alderspensjon fra 1. mai 2015 blir med dette:

- $(300.000 \times 1,0192) - (300.000 \times 1,0192 \times 0,0075) = 305.760 - 2.293 = 303.467 \text{ kr}$

Datoøkningen per 1. mai 2015 blir da i prosent:

- $100 \times (303.467/300.000 - 1) = 1,16 \text{ pst}$

I forhold til indekseringen skal nye alderspensjonister ikke behøve å tenke på når på året de tar ut pensjonen første gang. Har en f.eks. tatt ut hel pensjon seks måneder før oppgjøret, blir

fratrekket på 0,75 pst redusert med halvparten. På den annen side kan det lønne seg å ta ut pensjonen etter lønnsoppgjøret så en får med seg siste regulering av lønnsgrunnlaget for pensjonen.

Regulering av minstepensjon i alderspensjonen (minste pensjonsnivå)

Minstepensjonen bytter navn, heretter vil den hete "minste pensjonsnivå" så lenge vi opererer med gammel folketrygd. Med ny opptjeningsmodell i folketrygden vil den bytte navn igjen til garantipensjon. Her kaller vi den minstepensjon.

Minstepensjonen skal reguleres med lønnsveksten og justeres deretter for effekten av levealderjustering for 67-åringer i reguleringsåret. Tilsvarende vil gjelde for forsørgingstillegget i folketrygden. Minstepensjon til uføre- og etterlatte reguleres derimot som før med veksten i grunnbeløpet.

Kjente størrelser før reguleringen av minstepensjonen er:

- Høy sats (enslig) per 1. mai 2014 = 173.274 kr
- Forholdstall for 67-åringer i 2014 = 1,020
- Forholdstall for 67-åringer i 2015 = 1,025

Ny minstepensjon 1. mai 2015 blir da:

- $173.274 * 1,0192 * 1,020/1,025 = 175.739$ kr

Datoøkningen for minstepensjonen per 1. mai 2015 blir da i prosent:

- $100 * (175.739/173.274 - 1) = 1,42$ pst.

Vedlegg 1: «Reguleringsforskriften»

Forskrift om beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av grunnbeløpet og alderspensjon i folketrygden

Fastsatt ved kgl.res. 11. mai 2012 med hjemmel i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) §§ 1-4, 19-14 og 20-18. Fremmet av Arbeidsdepartementet.

§ 1 Virkeområde

Forskriften inneholder nærmere bestemmelser om beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved reguleringen av

- a) grunnbeløpet etter folketrygdloven § 1-4 første ledd,
- b) restpensjon etter folketrygdloven § 19-14 første ledd,
- c) pensjon under utbetaling etter folketrygdloven § 19-14 andre ledd,
- d) satsene for minste pensjonsnivå etter folketrygdloven § 19-14 tredje ledd,
- e) pensjonsbeholdning etter folketrygdloven § 20-18 første ledd,
- f) pensjon under utbetaling etter folketrygdloven § 20-18 andre ledd og
- g) satsene for garantipensjon etter folketrygdloven § 20-18 tredje ledd.

§ 2 Lønnsvekst i reguleringsåret og avvik mellom forventet og faktisk lønnsutvikling siste to år

Til grunn for reguleringen legges forventet lønnsutvikling i reguleringsåret, justert for eventuelt avvik mellom forventet og faktisk lønnsutvikling siste to år.

Forventet lønnsutvikling i reguleringsåret settes lik regjeringens anslag for gjennomsnittlig årslønnsvekst for alle sektorer slik det framkommer i revidert nasjonalbudsjett.

Faktisk lønnsutvikling for siste to år settes til gjennomsnittlig årslønnsvekst for lønnstakere under ett fastsatt i rapporten Grunnlaget for inntektsoppgjørene fra Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene.

Det skal vurderes om det foreligger særlige forhold som har påvirket lønnsutviklingen for enkeltgrupper, og om effekten av dette skal holdes utenfor ved beregningen av lønnsveksten.

§ 3 Beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved reguleringen

Dersom den faktiske lønnsveksten er høyere eller lavere enn forventet lønnsvekst siste to år (avvik), skal det fastsettes en samlet lønnsvekst for forventet lønnsutvikling, justert for avviket. Ved fastsettelsen av den samlede prosentvise årslønnsveksten (sl) skal det først tas hensyn til avvikene (a1 og a2) i prosentpoeng og deretter til den forventede prosentvise lønnsvekst (f) i inneværende år:

$$sl = [(1+a1/100) \times (1+a2/100) \times (1+f/100)-1] \times 100$$

Samlet årslønnsvekst, avvik og forventet lønnsvekst fastsettes i prosent med to desimaler.

Nytt grunnbeløp fra 1. mai settes slik at den prosentvise veksten i det gjennomsnittlige grunnbeløpet fra forrige kalenderår til inneværende kalenderår blir lik samlet årslønnsvekst.

Med lønnsveksten etter § 1 menes den prosentvise økningen i grunnbeløpet fra april til mai i inneværende år som følger av beregningen omtalt ovenfor. Lønnsveksten fastsettes med to desimaler.

§ 4 Drøfting med organisasjonene

Før fastsetting av lønnsveksten som skal benyttes i reguleringen av grunnbeløpet og alderspensjonen, skal tallgrunnlaget som beskrevet i § 2 drøftes med pensjonistenes, de funksjonshemmedes og arbeidstakernes organisasjoner.

§ 5 Ikraftsetting

Forskriften trer i kraft 1. mai 2012.

Vedlegg 2: Historien om G og utviklingen i pensjonene

Det er vanskelig å finne stortingsdokumenter bakover i tid hvor ikke målsettingen er at pensjonene skal reguleres (omlag) likt med den generelle lønnsutviklingen så pensjonistene skulle få den samme kjøpekraftsutvikling som lønnstakere. Like fullt viser den historiske statistikken at veksten i grunnbeløpet/alderspensionene har ligget betydelig etter veksten i lønningene. (Under)regulering av løpende pensjoner i ny folketrygd er således ikke noe nytt.

Fra folketrygdens start i 1967 til 2003 har det vært en sammenhengende underregulering av pensjonene. I 2003 lagde Stortinget nye retningslinjer for reguleringen. Her het det at *"pensjonister med folketrygdpensjon (skal ha) en inntektsutvikling minst på linje med utviklingen for yrkesaktive"*. Selv i perioden 2003-2010 ble det en svak underregulering på gjennomsnittlig 0,1 prosentpoeng per år. Rett etter at Stortinget vedtok de nye retningslinjene i 2003 la Pensjonskommisjonen fram sin rapport, da sluttet Stortingets seg til prinsippet om fast underregulering. Den nye reguleringen ble benyttet første gang i trygdeoppgjøret 2011.

Tabell 2: Gjennomsnittlig årsvekst i lønn per normalårsverk, konsumprisvekst og vekst i grunnbeløpet/alderspensionene i tiårsperioder. 1967-2015

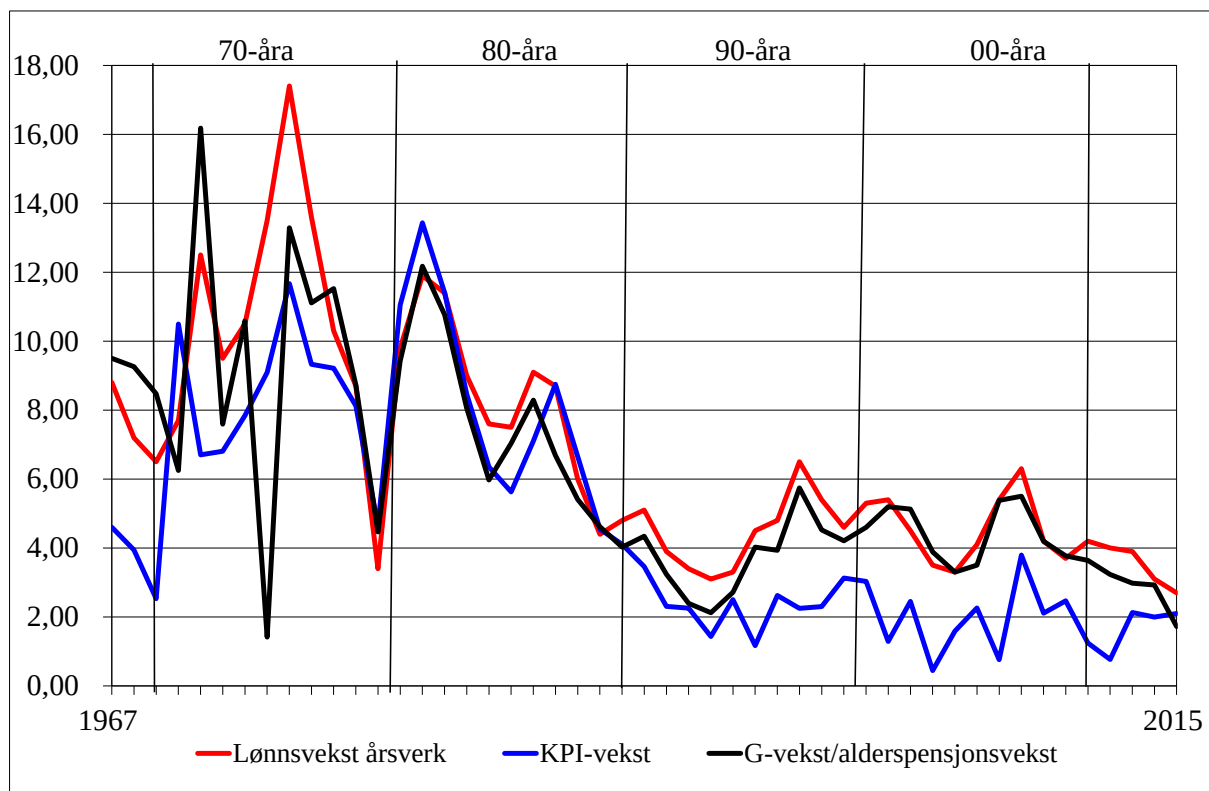
	70-79	80-89	90-99	00-09	67-2015*	03-10	11-15*
Lønnsvekst	10,7	8,5	4,5	4,7	6,7	4,4	3,6
Konsumprisvekst	8,4	8,3	2,4	2,1	4,8	2,0	1,6
Alderspensionsvekst*	9,1	7,8	3,7	4,5	6,1	4,3	2,9
Realvekst årslønn	2,3	0,2	2,0	2,6	1,9	2,4	1,9
Realvekst alderspensjon	0,7	-0,5	1,3	2,4	1,3	2,3	1,3

* Fra 1967-2010 følger alderspensjonene veksten i grunnbeløpet, fra 2011 er det en fast underregulering (0,75 pst). RNBs anslag for årslønnsvekst på 2,7 pst og KPI-vekst på 2,1 pst i 2015

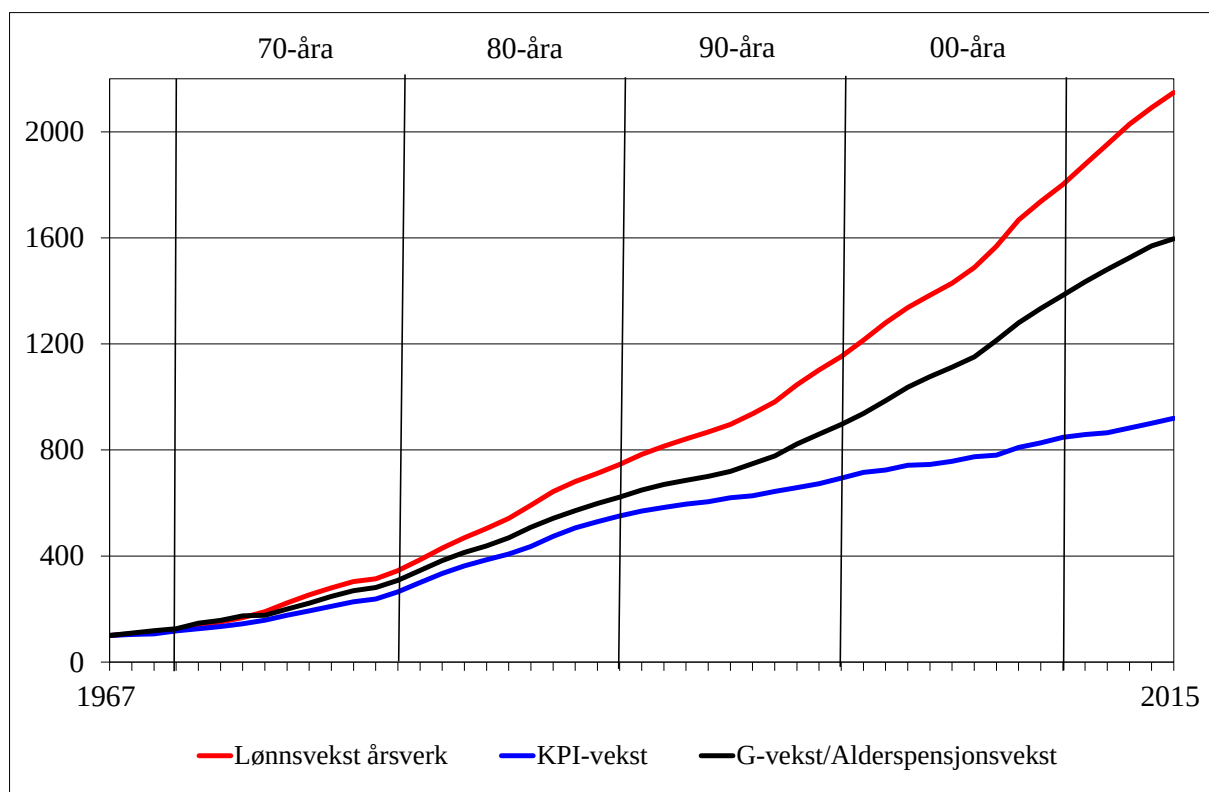
Av tabell 2 og figurene 1 og 2 ser vi at:

- 70-tallet var preget at høy lønns- og prisvekst. Grunnbeløpet hadde en utvikling som sikret pensjonistene omlag en tredel av den kjøpekraftvekst de yrkesaktive fikk.
- 80-tallet var "det tapte tiår". Reallønningene sto nesten stille og pensjonistenes kjøpekraft (målt ved utviklingen i grunnbeløpet) gikk betydelig ned.
- 90-tallet hadde et lavere nominelt forløp og grunnbeløpet hadde en utvikling som sikret pensjonistene noe over halvparten av den kjøpekraftvekst de yrkesaktive fikk.
- Perioden fra 2003-2010 er den eneste perioden hvor veksten i grunnbeløpet og pensjonene (nesten) følger lønnsveksten. Både lønnstakere og pensjonister sikres i denne perioden en historisk god kjøpekraftsutvikling.
- Perioden fra 2011-2015 er det fast underregulering av alderspensjonene slik at denne ligger under lønnsveksten og veksten i grunnbeløpet («og deretter fratrekkes 0,75 pst»).
- Over hele perioden fra 1967 til 2015 ser vi at den gjennomsnittlige realveksten i alderspensjonene har vært omlag to tredeler av realveksten i lønningene. Det er særlig perioden fra midten av 90-tallet til 2010 som ga pensjonene en gunstig utvikling.

Figur 2: Vekst i lønn per normalårsverk (nasjonalregnskapet), konsumprisvekst og vekst i grunnbeløpet/alderspensionene, 1967-2014, prosent fra året før

Figur 3: Akkumulert prosentvis vekst i lønn per normalårsverk, konsumpris og grunnbeløp/alderspension, 1967-2014, 1967 = 100

Vedlegg 3: Trygdedrøftingsavtalen av 2014

**Avtale mellom
regjeringen
og
pensjonistenes, de funksjonshemmedes og arbeidstakernes organisasjoner
om regulering av folketrygdens grunnbeløp og pensjoner**

1. Formål

Folketrygdens grunnbeløp og pensjoner skal i henhold til folketrygdloven §§ 1-4, 19-14 og 20-18 være gjenstand for årlig regulering. I tråd med forskrift 6. mai 2011 nr. 465 om beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av grunnbeløpet og alderspensjon i folketrygden, fastsatt ved kongelig resolusjon, skal det tallgrunnlaget som benyttes ved reguleringen drøftes med pensjonistenes, de funksjonshemmedes og arbeidstakernes organisasjoner.

Formålet med denne avtalen er så langt det er mulig å sikre en felles forståelse mellom de undertegnede partene, av de forutsetninger som skal legges til grunn for reguleringen. Det skal også vurderes om det foreligger særlige forhold som det eventuelt skal tas hensyn til.

2. Representasjon

Drøftingen av det aktuelle tallgrunnlaget skal skje i møter mellom avtalepartene.

Organisasjonene kan stille slik representasjon:

▪ Pensjonistforbundet (SAKO-samarbeidet)	inntil 10 deltakere
▪ Seniorsaken	inntil 2 deltakere
▪ Forsvarets seniorforbund	inntil 2 deltakere
▪ Landslaget for offentlige pensjonister	inntil 2 deltakere
▪ Funksjonshemmedes fellesorganisasjon	inntil 4 deltakere
▪ Samarbeidsforumet av Funksjonshemmedes organisasjoner	inntil 2 deltakere
▪ Landsorganisasjonen i Norge	inntil 2 deltakere
▪ Unio	inntil 2 deltakere
▪ Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund	inntil 2 deltakere
▪ Akademikerne	inntil 2 deltakere

Organisasjonene kan i tillegg stille med rådgivere.

Arbeids- og sosialministeren leder møtene på vegne av regjeringen.

3. Gjennomføring

I forkant av de årlige reguleringene gjennomgår organisasjonene og embetsverket i Arbeids- og sosialdepartementet rapporten "Om grunnlaget for inntektsoppgjørene" fra Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene (TBU), der blant annet gjennomsnittlig årslønnsvekst for lønnstakere under ett for foregående år er fastsatt.

De årlige drøftingene gjennomføres i mai måned, etter at revidert nasjonalbudsjett er lagt fram, der regjeringens anslag for gjennomsnittlig årslønnsvekst for alle sektorer i inneværende år framkommer. Det avholdes to møter. På første møte legger organisasjonene fram sine

forslag, og partene tar opp eventuelle særlige forhold som det eventuelt skal tas hensyn til. På det andre møtet drøftes tallgrunnlaget, herunder om det skal tas hensyn til særlige forhold som eventuelt ble tatt opp i første møte.

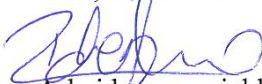
For at Arbeids- og velferdsetaten og tjenstepensjonsleverandørene skal kunne iverksette pensjonsreguleringen i forbindelse med pensjonsutbetalingen i juli måned, må det tas hensyn til at grunnbeløpet, reguleringsfaktorene og satsene for minste pensjonsnivå skal fastsettes ved kongelig resolusjon i god tid før Stortinget skal behandle tilhørende budsjettproposisjon.

Det føres protokoll fra møtene mellom avtalepartene. Protokollen skal følge sakens dokumenter til Stortinget.

4. Ikrafttredelse og oppsigelse mv.

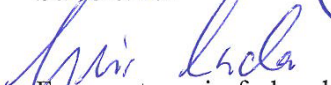
Denne avtalen trer i kraft straks og gjelder til og med 31. desember 2015 og videre for ett år om gangen hvis ikke en av partene sier den opp med minst tre måneders varsel.

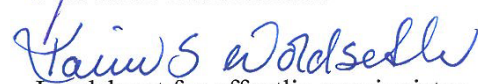
Oslo, 28. november 2014

Arbeids- og sosialdepartementet

Pensjonistforbundet

Seniorsaken

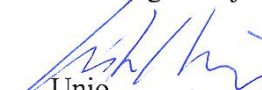

Forsvarets seniorforbund

Landslaget for offentlig pensjonister

Funksjonshemmedes Felleorganisasjon

Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner

Landsorganisasjonen i Norge

Unio

Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund

Akademikerne

Unio har over 330.000 medlemmer : lærere, lektorer, førskolelærere, sykepleiere, forskere, politi, prester, fysioterapeuter, ergoterapeuter, diakoner, skatterevisorer, konsulenter, ledere, radiografer og maskinister

Unio vil sikre og videreutvikle velferdsstaten og samfunnets fellesverdier:
sikre full sysselsetting : øke forskningen : kjempe mot offentlig fattigdom og
privatisering av sentrale offentlige tjenester : øke verdsettingen av
utdanningsgrupper i offentlig sektor : sikre gode trygde- og
pensjonsordninger

Unio

UTDANNINGS
FORBUNDET

**FORSKER
FORBUNDET**

POLITIETS
FELLESFORBUND

 Presteforeningen

ergoterapeutene

AKADEMIKER
FORBUNDET

Det Norske Diakonforbund
The Norwegian Association of Deacons

Skatterevisorenes
Forening